

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa K. Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych "KPRI" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno-Usługowemu "E." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 października 2012 r.,
zażalenia strony pozwanej na orzeczenie o kosztach, zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 22 grudnia 2011 r.,

- 1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję;**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w punkcie 2 wyroku z dnia 22 grudnia 2011 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 lipca 2011 r. m.in. w ten sposób, że nie obciążył powódki kosztami procesu, a w punkcie 4 wyroku nie obciążył powódki kosztami postępowania odwoławczego. Uznał mianowicie, że z uwagi na brak w niniejszej sprawie reakcji pozwanej, przed wniesieniem pozwu, na wezwania powódki do zwrotu zatrzymanej gwarancji dobrego wykonania oraz zwłaszcza z uwagi na możliwą różną wykładnię postanowień umowy, zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c.

Pozwana wniosła zażalenie na wymienione rozstrzygnięcia o kosztach, zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z dawnym, ale mającym zastosowanie w niniejszej sprawie art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługiwało na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Z tego względu zażalenie na rozstrzygnięcie zamieszczone w punkcie 2 wyroku Sądu Apelacyjnego, dotyczące kosztów postępowania przez Sądem Okręgowym, podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne.

Według art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie niezbędne koszty procesu, do których zalicza się – w wypadku strony reprezentowanej przez adwokata – wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Wyjątek od tej reguły przewiduje m.in. art. 102 k.p.c., realizujący zasadę słuszności, stosownie do którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych”

należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl. oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny, uzasadniając celowość zastosowania art. 102 k.p.c., wskazał na okoliczności związane z przebiegiem sporu między stronami i procesu. Sąd Najwyższy nie znalazł natomiast podstaw uzasadniających zakwestionowanie tej oceny, która w istocie ma charakter dyskrecyjny. Wprawdzie kwestia trafności jego zastosowania co do zasady może być objęta kontrolą Sądu wyższego rzędu, niemniej jednak ewentualna zmiana zaskarżonego orzeczenia o kosztach powinna następować wyjątkowo (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I CZ 165/11, niepubl.).

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398⁶ § 3 i art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).